

Н.О. Будна, Т.В. Гладюк, С.Г. Заброцька, Н.Б. Шост

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

Конспекти уроків

1 клас

Частина 2

Посібник для вчителя

Тернопіль
Навчальна книга — Богдан

УДК 371.32
ББК 74.26
Б 90

Рецензенти:

кандидат педагогічних наук, доцент

Писарчук О.Т.

вчитель початкових класів вищої категорії, вчитель-методист

Онишків О.П.

Будна Н.О.

Б 90

Я досліджую світ : конспекти уроків : 1 кл. : у 2-х ч. Ч. 2 : посібник для вчителя / Н.О. Будна, Т.В. Гладюк, С.Г. Заброцька, Н.Б. Шост. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2019. — 152 с.

ISBN 978-966-10-5766-0

Зміст посібника відповідає Державному стандарту початкової освіти, типовим освітнім програмам та підручнику «Я досліджую світ. 1 клас» (авт. Будна Н.О., Гладюк Т.В., Заброцька С.Г., Шост Н.Б.).

Запропоновані методичні рекомендації допоможуть учителю творчо підготуватися до кожного уроку, зробити його цікавим і насиченим.

Для зручності у використанні уроки розміщено на відривних аркушах. До кожного уроку подано зображення сторінок підручника та зошита, відведено місце для доповнень, змін, уточнень, творчих доробок учителя.

Для вчителів початкових класів, студентів педагогічних навчальних закладів.

УДК 371.32
ББК 74.26

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу видавництва.*

Орієнтовний календарний план

№п/п	Тема уроку	Дата	Сторінка
<i>Мій відпочинок</i>			
1.	Активний і пасивний відпочинок.		5
2.	Поведінка у громадських місцях.		7
3.	Як покращити свій настрій.		9
<i>Мої друзі</i>			
4.	Хто такі друзі.		11
5.	Правила товаришування.		13
6.	Дівчатка і хлопчики.		15
<i>Мої домашні улюбленці</i>			
7.	Домашні улюбленці.		19
8.	Безпечна поведінка з домашніми тваринами.		25
9.	Кімнатні рослини.		29
<i>Моя безпека</i>			
10.	Безпека ігор та розваг.		33
11.	Мої дії в небезпечних ситуаціях.		35
12.	Рішення і наслідки.		39
<i>Ким я мрію стати</i>			
13.	Різноманітність професій.		41
14.	Я буду успішною людиною.		45
15.	Найважливіші винаходи людства.		49
<i>Техніка в житті людини</i>			
16.	У світі машин.		53
17 – 18.	Громадський транспорт. Я – пасажир.		55
<i>У світі речей</i>			
19.	Що з чого.		59
20.	З чого виготовляють книжки, зошити, олівці.		63
<i>А вже весна, а вже красна</i>			
21.	Ознаки весни.		67
22.	Рослини і тварини навесні.		71
23.	Турботи людей навесні.		75
24.	Весна.		81
<i>Україна — моя Батьківщина</i>			
25.	Моя країна.		85
26.	Україна — незалежна держава.		87
27.	Усі ми різні.		93
28.	Моє місто (село).		95
29.	Природа рідного краю.		97

<i>Водні багатства України</i>			
30 — 33.	Водойми України. Рослини і тварини прісних водойм. Моря України. Значення та охорона водойм.		99
<i>Гори України</i>			
34 — 35.	У горах України. Рослинний і тваринний світ гір.		109
<i>Луки і поля України</i>			
36 — 37.	Луки. Поля.		115
<i>Ліси — багатство України</i>			
38 — 39.	Рослини, гриби і тварини лісу. Значення та охорона лісу.		121
<i>Люби і бережи природу</i>			
40 — 41.	Значення природи для людини. Ставлення людини до природи.		129
<i>Україна і для себе, і для світу</i>			
42 — 44.	Народні символи України. Чим славиться Україна на весь світ. Звідки беруться олія та мед.		133
<i>У літню пору</i>			
45.	Ознаки літа.		139
46.	Рослини і тварини влітку.		143
47.	Відпочинок та оздоровлення влітку.		147
48.	Підсумковий урок за рік.		151

Тема тижня. Мій відпочинок

УРОК 1

Дата .....

Клас .....

Тема. Активний і пасивний відпочинок.

Мета. Розкрити значення активного та пасивного відпочинку для зміцнення здоров'я; розвивати бажання дотримуватися розпорядку дня, вміння правильно розподіляти час для навчання і відпочинку; виховувати бажання відпочивати активно у колі сім'ї, родини або друзів.

Результати навчання. Учні наприкінці заняття вміють:

- ✓ розпізнавати активний і пасивний відпочинок;
- ✓ розповідати про свій відпочинок;
- ✓ пояснювати важливість сну та відпочинку для збереження здоров'я.

Обладнання. Ілюстрації до теми; листочки; кошик; маска «Мурашка».

Додатковий матеріал .....

до уроку .....

Методичні рекомендації

I. Організаційний момент. Ранкова зустріч.

II. Актуалізація опорних знань.

- Як ви відпочиваєте після занять у школі? На перервах?
- Чим займаєтеся у вихідні?
- Чи вчасно лягаєте спати? Скільки годин триває ваш нічний сон?

III. Вивчення нового матеріалу.

1. Розповідь учителя з елементами бесіди.

— Усім відомо, що кожна людина, яка працює, повинна відпочивати. Усім школярам корисно поєднувати навчання з відпочинком. Найкращий відпочинок — це прогулянка та рухливі ігри на свіжому повітрі.

Рухливі ігри, плавання, стрибки, біг, їзда на роликах, велосипеді, катання на санчатах, ковзанах і лижах, засмагання допомагають зняти втому, підняти настрій та зміцнити здоров'я. Такий відпочинок називають активним, бо людина весь час рухається.

Багато людей та дітей люблять у вільний час читати, грати в шашки чи шахи, складати пазли, ліпити фігурки, малювати, вишивати, в'язати чи просто дивитись телевізор. Під час такого відпочинку людина майже не рухається, переважно перебуває у приміщенні. Такий відпочинок називають пасивним.

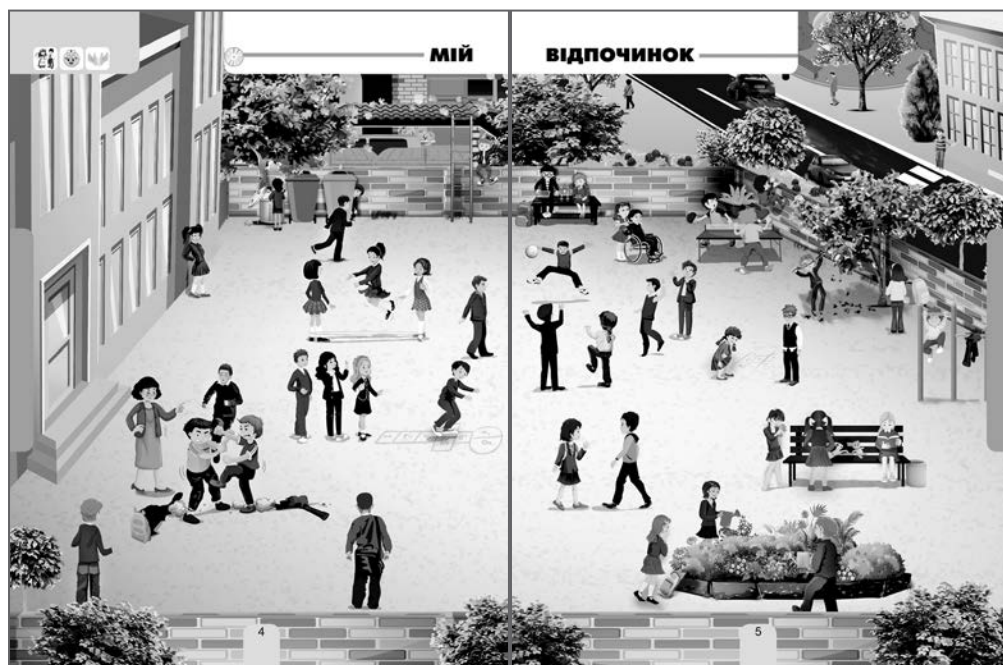
— Який відпочинок корисніший? Чому?

2. Робота з підручником.

а) Розгляд ілюстрації до теми (с. 4 — 5 (Ч. II)).

— Як відпочивають учні під час перерви?

— В які ігри грають діти?

АКТИВНИЙ І ПАСИВНИЙ ВІДПОЧИНОК

1. Поміркуй, чому після навчання потрібно відпочивати.
2. Розглянь малюнок на с. 4-5. Обговоріть, як відпочивають учні під час перерви. Чи всі діти поведуться безпечно? Хто відпочиває активно, а хто — пасивно? Який відпочинок, на вашу думку, зміцнює здоров'я?
3. За поданими малюнками розкажи, чим займаються діти у вихідні.

4. Розкажи одне одному, чим ви любите займатися у вільний від навчання час. Чому? Чи корисно це для здоров'я?
5. Поміркуйте, чому сон корисний для здоров'я.
6. Пограйте в гру «Пантоміма». Один із гравців (ведучий) жестами та рухами тіла зображує певне заняття, інші — відгадують. Той, хто відгадає першим, стає ведучим.

6

МІЙ ВІДПОЧИНОК

АКТИВНИЙ І ПАСИВНИЙ ВІДПОЧИНОК

1. Познач (✓) малюнки, на яких діти відпочивають активно.

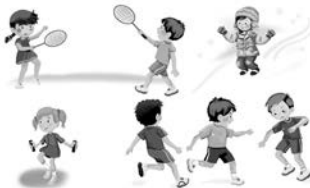

2. Розфарбуй предмети, які допомагають активно відпочивати.

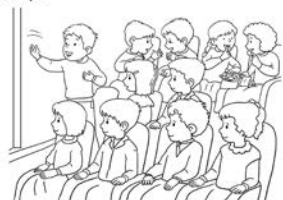
3

3. Домалюй предмети, необхідні дітям для активних ігор.

ПОВЕДІНКА У ГРОМАДСЬКИХ МІСЦЯХ

1. Розглянь малюнок. Розфарбуй зображення глядачів, які дотримуються правил поведінки в театрі.

4

— У які ігри любите гратися ви?

б) Робота в парах.

(За малюнками на с. 4 — 5 учні обговорюють, хто з дітей відпочиває активно, а хто — пасивно; визначають, чи всі діти поведуться безпечно. Потім розповідають одне одному, чим люблять займатися у вільний від навчання час, чи корисно це для здоров'я.) (Підручник, с. 6, ч. II).

3. Гра-медитація «Я — мурашка».

(Проводиться стоячи, під музику.)

Учитель. Уявіть собі, що ви — мурашка. Ви тільки що прокинулись. Потягніться, вмийтесь, розчешіть своє волоссячко, подивіться на сонечко й усміхніться.

Подивіться навколо. Ось ви побачили квіточку. Понюхайте її. Як вона гарно пахне!

Але ось чути сигнал. Мураха-командир усіх кличе до себе. Ви спішите до нього. Кожен бере листочок і несе до мурашника. Підійдіть і покладіть листочок до мурашника (учитель вказує, куди саме).

Молодці!

4. Вправа «Розмалюй листочок».

— А зараз я пропоную вам розмалювати листочок, який кожен мураха ніс до мурашника.

(Чергові роздають листочки.)

5. Бесіда

- Коли ви більше рухались: під час гри чи під час малювання?
- Кому більше сподобалась гра-медитація «Я — мурашка»?

6. Розповідь учителя.

— Відгадайте загадку.

Що у світі наймиліше? (Сон)

— Сон дуже важливий для здоров'я. Під час сну людина відпочиває повністю, у неї відновлюються сили.

Ходить сон коло хати,
сивий сон волохатий.

В нього білі подушки,
ковдрочка із вати.

— Усім дітям 6 років слід пам'ятати, що треба лягати спати в один і той самий час. Це 21 — 22 година. Аби сон був здоровим, спокійним, треба пам'ятати, що:

- перед сном не треба їсти;
- вечеряти за 2 години до сну;
- не дивитись на ніч фільмів «жахів», бойовиків, читати страшилки;
- одягати вільну сорочку чи піжаму;
- провітрити кімнату;
- перед сном прийняти душ чи ванну;
- вимкнути у кімнаті світло;
- спати вночі 10 годин.

7. Фізкультхвилинка.

IV. Закріплення вивченого.

1. Робота в зошиті (с. 3 — 4).

2. Гра «Пантоміма» (див. завдання 6 у підручнику на с. 6).

V. Підсумок уроку.

- Який відпочинок називають активним, а який — пасивним?
- Якому відпочинку слід надавати перевагу?
- Чому сон корисний для здоров'я?

УРОК 2

Тема. Поведінка у громадських місцях.

Мета. Вчити учнів дотримуватися правил поведінки у громадських місцях (у театрі, кінотеатрі, музеї, бібліотеці); виховувати шанобливе ставлення до інших.

Результати навчання. Учні наприкінці заняття вміють:

- ✓ розпізнавати правильну і неправильну поведінку дітей у громадських місцях;
- ✓ розповідати про правила поведінки у громадських місцях;
- ✓ пояснювати потребу дотримання правил поведінки у громадських місцях.

Обладнання. Ілюстрації до теми; імпровізований ляльковий театр.

Методичні рекомендації

I. Організаційний момент. Ранкова зустріч.

II. Повторення вивченого.

(Бесіда про активний та пасивний відпочинок у будні та вихідні; про підготовку до нічного сну; гра «Так чи ні?» (Учитель зачитує твердження: «Спорт, танці, ігри на свіжому повітрі — це пасивний відпочинок і т. п. Якщо учні так вважають, плескають у долоні, якщо не згодні — кажуть «Ні!»)

III. Актуалізація опорних знань учнів.

- Чи знаєте ви, що таке «громадські місця»?
- В яких громадських місцях ви бували? Що там бачили?

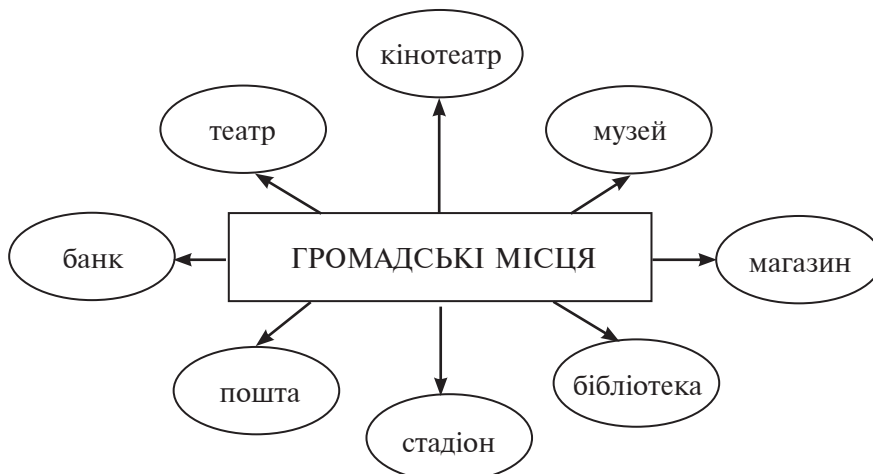
IV. Вивчення нового матеріалу.

1. Розповідь учителя з елементами бесіди.

— Громадськими називають місця, якими користуються люди (громада).

— Які громадські місця ви знаєте?

(Учні називають різні громадські місця, а вчитель розміщує відповідні зображення на магнітній дошці.)

(Учитель доповнює відповіді учнів; розповідає про громадські місця, які є в рідному місті (селі): магазини, пошта, музей, кінотеатр, театр, бібліотека...)

— А як слід поводитися у громадських місцях?

Дата .....

Клас .....

Додатковий матеріал .....

до уроку .....

ПОВЕДІНКА У ГРОМАДСЬКИХ МІСЦЯХ

1. За малюнками розкажи, де діти проводять вільний від навчання час. Чи буваєш ти у театрі (кінотеатрі), на концертах, у музеї, в бібліотеці? Яких правил поведінки там слід дотримуватись?

2. Розгляньте малюнок. Обговоріть, які правила поведінки в театрі порушили діти.

7

3. За поданими знаками складіть правила поведінки:
1 група — в музеї; 2 група — в театрі під час вистави.

ЯК ПОКРАЩИТИ СВІЙ НАСТРІЙ

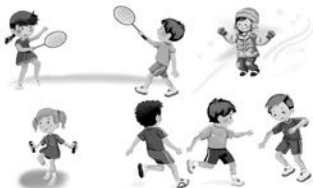
1. Які почуття переживають зображені діти? Коли у тебе виникали подібні почуття?

2. Розгляньте малюнок на с. 4-5. Визначте, у кого з дітей гарний настрій, а в кого — поганий. Обговоріть, які почуття переживає вчителька. Чому? Що ви можете порадити дітям, які нудьгують, не знають, чим зайнятися на перерві?

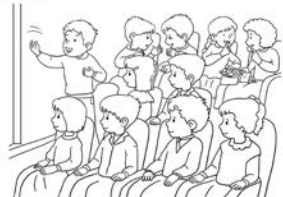
8

3. Домалюй предмети, необхідні дітям для активних ігор.

ПОВЕДІНКА У ГРОМАДСЬКИХ МІСЦЯХ

1. Розглянь малюнок. Розфарбуй зображення глядачів, які дотримуються правил поведінки в театрі.

4

2. Робота з підручником (с. 7).

- а) Розгляд ілюстрацій. Складання розповіді за ними.
- б) Робота в парах.

(Учні обговорюють поведінку дітей у театрі; міркують, які правила порушили зображені діти.)

- в) Робота в групах.

За поданими на с. 8 знаками учні складають правила поведінки:

- 1 група — в музеї;
- 2 група — в театрі під час вистави.

3. Гра-інсценування «У ляльковому театрі».

(Кілька учнів виконують ролі акторів (можна заздалегідь підготувати невеличку лялькову виставу), а решта — глядачі. Учні-контролери стежать за дотриманням правил поведінки у театрі.)

4. Фізкультхвилинка.

V. Закріплення вивченого.

1. Робота в зошиті (с. 4 — 5).

2. Гра «Так чи ні?».

- На виставу приходжу вчасно. (Так)
- У музеї фотографую експонати. (Ні)
- Під час вистави їм цукерки. (Ні)
- У громадських місцях не галасую. (Так)
- Під час екскурсії уважно слухаю екскурсовода. (Так)
- У кінозалі займаю будь-яке місце. (Ні)
- Ще до кінця вистави вибігаю до гардеробу за одягом. (Ні)
- Після вистави оплесками дякую акторам. (Так)

VI. Підсумок уроку.

- Про що ви дізналися сьогодні на уроці?
- Що вам сподобалося найбільше?

2. Допоможи Дмитрикові та Наталочці вибрати одяг для походу в театр. Обведи відповідний малюнок.

3. Добери наліпки із зображенням знаків, які означають правила поведінки в музеї.

5

УРОК 3

Дата .....

Клас .....

Тема. Як покращити свій настрій.

Мета. Ознайомити учнів з поняттями «почуття», «настрій»; розкрити їх значення; розвивати вміння покращувати свій настрій, спілкуватися з однолітками, однокласниками, дорослими людьми та родичами; формувати вміння оцінювати свій емоційний стан та застосовувати прийоми для самозаспокоєння.

Результати навчання. Учні наприкінці заняття вміють:

- ✓ розпізнавати різні емоції, настрої людини;
- ✓ розповідати про те, як покращити настрій;
- ✓ пояснювати, що впливає на настрій людини.

Обладнання. Ілюстрації до теми; таблиця «Позитивні та негативні емоції»; дзеркальця; записи сумної та веселої музики; паперові кружечки; кольорові олівці; маска «Гарний настрій».

Додатковий матеріал .....

до уроку .....

Методичні рекомендації

I. Організаційний момент. Ранкова зустріч.

II. Повторення вивченого.

(Клас ділиться на дві групи. Кожна група «ланцюжком» розповідає правила поведінки:

- 1 група — в театрі під час вистави;
- 2 група — в музеї.)

III. Актуалізація опорних знань.

- З яким настроєм ви прийшли сьогодні до школи?
- Чи змінюється ваш настрій протягом дня? Чому?
- Як можна покращити настрій?

IV. Вивчення нового матеріалу.

1. Розповідь учителя з елементами бесіди.

(Учитель розповідає, що на людину впливає багато речей і явищ, які її оточують. Коли ми слухаємо музику, відпочиваємо на природі, спілкуємося з друзями, тваринами, граємо в ігри, переглядаємо цікавий фільм чи мультфільм, допомагаємо близьким, співчуваємо хворим тощо, у нас виникають різні почуття: радість, сум, захоплення, здивування, гнів, страх, нудьга, сором. Від того, які почуття переживає людина, залежить її настрій (гарний — відчуття радості, задоволення тощо; поганий — відчуття смутку, сорому, гніву тощо.)

- Пригадайте, коли у вас виникали почуття радості, смутку.
- А чи знаєте ви, що настрої можна покращити?

2. Інсценізація «Гарний настрій».

(В клас заходить хлопчик у масці «Гарний настрій».)

- Щоб поліпшити свій настрій, можна виконати такі вправи:

Вправа 1.

Усміхніться і подумайте про щось приємне. Наприклад, вам купили котика чи ви плаваєте у морі.

Вправа 2.

Станьте перед дзеркалом, або візьміть у руки маленьке люстерко. Зробіть декілька смішних гримас.

Вправа 3.

Заплющте очі, зробіть глибокий вдих, потім повільно видихайте повітря. Повторіть 3 — 5 разів.

Вправа 4.

Якщо якась людина завдала вам прикрощів, запишіть її ім'я на папері, а потім гумкою витріть, поки не залишиться чистий аркуш.

3. За поданими знаками складіть правила поведінки:
1 група — в музеї; 2 група — в театрі під час вистави.

1)

2)

ЯК ПОКРАЩИТИ СВІЙ НАСТРІЙ

1. Які почуття переживають зображені діти? Коли у тебе виникали подібні почуття?

2. Розгляньте малюнок на с. 4-5. Визначте, у кого з дітей гарний настрій, а в кого — поганий. Обговоріть, які почуття переживав вчителька. Чому? Що ви можете порадити дітям, які нудьгують, не знають, чим зайнятися на перерві?

8

3. Розкажи за малюнками, як можна покращити собі настрій. Чому кожен свій день варто починати з усмішки?

4. Підготуйте паперові кружечки. За допомогою кольорів відобразіть на них почуття, які...

1 група — покращують настрій;
2 група — погіршують настрій.

Використайте наступні кольори: жовтий — радість, червоний — гнів, зелений — здивування, синій — спокій, сірий — нудьга, коричневий — смуток.

ЯЛИНКА

Виготов з паперу ялинку за поданим зразком. Прикрась її кружечками, які покращують настрій.

9

ЯК ПОКРАЩИТИ СВІЙ НАСТРІЙ

1. Розглянь малюнки. Які переживання виражають обличчя цих чоловічків? Впиши в кружечки відповідні цифри.

1 образа смуток спокій
2 радість злість страх

2. На кого з цих чоловічків ти схожий (схожа) найчастіше? Чому? Запиши відповідний номер або намалюй вираз обличчя.

3. Яка із зображених ситуацій викликає у тебе хороший настрій? Зафарбуй кружечок біля відповідного малюнка зеленим кольором.

6

Вправа 5.

Послухайте музику, спочатку сумну, потім веселішу, потім дуже веселу.

3. Слухання та обговорення вірша.

— Послухайте вірш. Які почуття переживав хлопчик?

Олег радісно сміється,
коли в школі все вдається.
Наш Олег сидів сердитий,
коли лікоть був розбитий.
Наш Олег, буває, плаче,
якщо проколовся м'ячик.
І, похнюпившись, сидить,
якщо мама насварить.

Іноді Олег жартує,
якщо фокус він майструє.
Як про дивне прочитає,
зацікавленим буває.
Як в Олега щось болить,
він засмучений лежить.
А з товаришами грає —
так і сяє, так і сяє!

Ганна Тучапська

(Учні називають емоції: радість, гнів, смуток, цікавість, захоплення.)

4. Робота з підручником (с. 8 — 9).

а) Розгляд ілюстрацій на с. 8.

— Коли у вас виникали подібні почуття?

б) Робота в парах.

(Учні розглядають малюнок на с. 4 — 5 і визначають, у кого з дітей гарний настрій, а в кого — поганий. Складають поради дітям, які нудьгують під час перерви.)

в) Гра «Мікрофон».

(Учні по черзі розповідають, як можна покращити собі настрій; висловлюють міркування, чому кожен свій день варто починати з усмішки.)

5. Фізкультхвилинка. Гра «Заселись у будиночок».

Діти розбиваються на пари і беруться за руки — це будинки. Інша група дітей — пташки (їх більше, ніж будинків). За сигналом ведучого пташки довільно літають. Ведучий каже: «Дош накрапає», пташки швидко займають будинки. Кому не вистачило будинку, вибуває з гри, а потім міняється з дітьми-«будинками».

— Який у вас настрій після гри?

У кого хороший настрій — підніміть руку.

V. Закріплення вивченого.

1. Робота в зошиті (с. 6).

2. Робота в групах (підручник, с. 9).

(Учитель роздає учням вирізані з паперу кружечки і пропонує відобразити на них почуття за допомогою різних кольорів.)

1 група — почуття, які покращують настрій;

2 група — почуття, які погіршують настрій.

Кольори:

жовтий — радість;

зелений — здивування;

червоний — гнів;

синій — спокій;

сірий — нудьга;

коричневий — смуток.

3. Гра «Відгадай, що я відчуваю».

(Один учень зображує радість, другий — сум, третій — задоволення, четвертий — гнів, п'ятий — страх, шостий — здивування. Інші учні вгадують емоції.)

VI. Підсумок уроку.

— Від чого залежить настрій людини?

— Як можна покращити настрій?

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі,
придбайте, будь ласка, повну версію книги.